

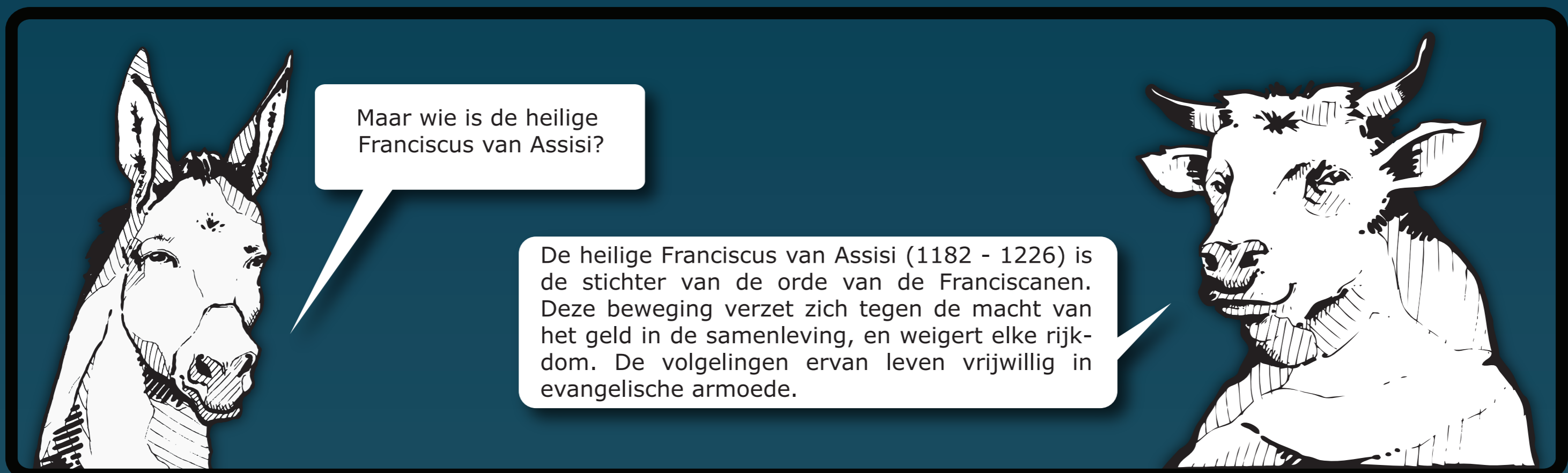
Van voederbak tot kunst

Oorsprong en evolutie van de kribbes

De kribbe is zeker de meest verspreide kersttraditie. Maar waar komt deze afbeelding van de geboorte van Christus vandaan?

Vanaf de 3de eeuw wordt een grot in Bethlehem, waar volgens de overlevering Jezus geboren is, een plaats van lofbetuiging en ontvangst. Ze zal worden nagemaakt en tentoongesteld in de kerk Santa Maria Maggiore in Rome. In de loop van de 5de eeuw krijgt de illustratie van de geboorte van Christus vooral vorm dankzij de schilderkunst en het boetseren van kleine figuurtjes (slapende Jezus, Madonna met Kind,...).

Het verhaal gaat dat in 1223, in Greccio, Italië, de heilige Franciscus van Assisi zich een levend tafereel inbeeldt, dat de geboorte van Jezus symboliseert. Het is kerstavond, de dorpelingen zijn samengekomen voor een grot, men heeft er stro, een voederbak en een echte os en een ezel neergezet. De mis van Kerstmis was nog nooit zo realistisch en levend als die nacht. Dit idee wordt vervolgens overgenomen in heel Italië en in Europa.

In de middeleeuwen in Europa verlevendigen levende kribben de kerstmissen. Deze zeer populaire theaterstukken, die vaak ruw en vulgair zijn, zijn het voorwerp van talrijke uitspattingen. Ze worden altijd buiten de kerk gespeeld, op de voorhof, vooraleer ze definitief verboden werden.

Omstreeks de 15de eeuw zien we de eerste permanente kribben in de Italiaanse kerken ontstaan. Het zijn grote, soms manshoge standbeelden, die meestal uit hout gesneden zijn.

In de 17de en de 18de eeuw zien we kribben verschijnen in de koninklijke woningen en in de aristocratische huizen. De personages zijn kleiner dan in de kerken, zijn beweegbaar en gekleed in nobele stoffen. Tijdens de Franse Revolutie zijn middernachtmissen en de publieke opvoering van religieuze taferelen verboden. De "huiselijke kribben" beginnen aan een aanzienlijke opmars en Kerstmis wordt een feest voor familie en gasten.

In de Provence zien we in de 19de eeuw kleine personages van gedroogde of gebakken klei verschijnen: de santons. Deze naam is afkomstig van het Provençaalse woord Sentoun en betekent kleine heilige.

Vandaag is de kribbe zeer populair en is ze over de hele wereld terug te vinden. Ze blijft een vaste traditie rond Kerstmis en een grote inspiratiebron voor talrijke kunstenaars.

De santons: Een wijdverspreid ambacht

De Provençaalse kribbe is zeer populair. Vanaf het begin van de 19de eeuw kent ze een zeer groot succes in deze regio. Pas in het midden van de 20ste eeuw gaat ze zich over heel Frankrijk verspreiden. Ze wordt gekenmerkt door de weergave van typische dorpjes, gaande van een eenvoudige stal tot een realistische dorps- of plattelandssfeer waar land- schappen, fonteinen, waterputten, kerken, molens en andere zaken te zien zijn.

Maar een Provençaalse kribbe is niet compleet zonder de beroemde santons. De santons, die gemaakt zijn van klei, afkomstig van Marseille of Aubagne, zijn soms beschilderd of gekleed in de plaatselijke kleuren. Naast de drie hoofdpersonages zien we de os en de ezel, de Drie Wijzen, muzikanten, schapen, en vooral herders, die de pasgeborene nederig komen groeten. Vervolgens zijn alle beroepen van die tijd, en dus alle geledingen van de maatschappij, in de kribben aanwezig (de wasvrouw, de timmerman, de bakker, de groenteverkoopster, de spinster, ...). Deze populaire kunst wordt van generatie op generatie doorgegeven, met respect voor de traditie.

